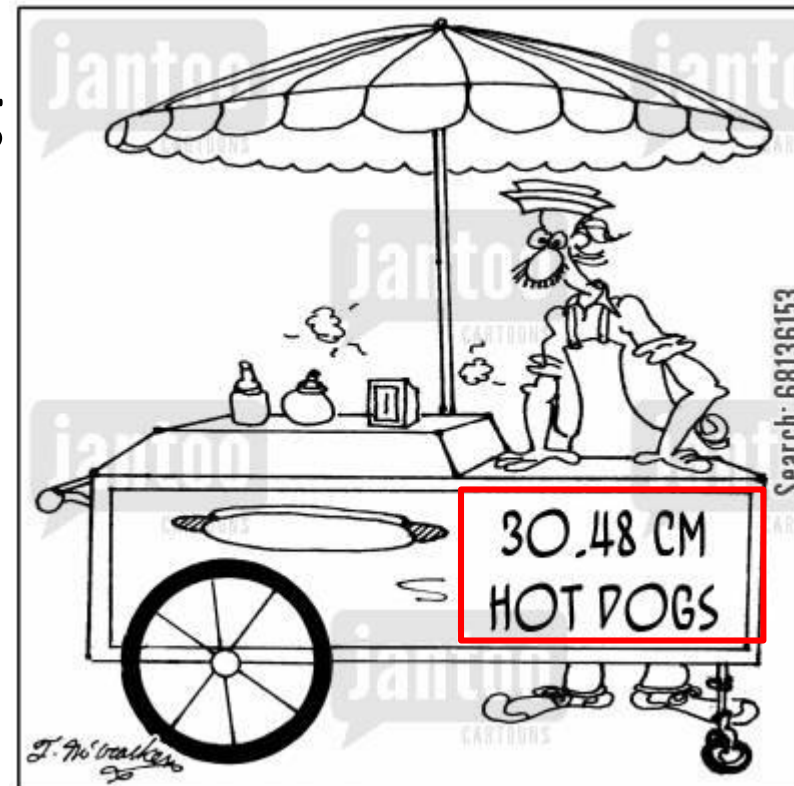

Metrológia, biometria

*dr. Kelemen Anna PhD Med. Habil.
neuroológus*

Miért kell **pontos, megbízható** adat?

- Tényekre épülő értékelés, döntéshozatal, fejlesztés, befektetés
- Minőség, kiszámíthatóság, megbízhatóság
- Etika
- Területek közötti különbözőség
- Biometria, szociometria
- Evidence based medicine, practice, GCP

Érték

- Individuális, csoportos, társadalmi
- „Értéket a pénzért cserébe” (Margaret Thatcher)
- Politikai, anyagi támogatás
- A tudományos eredmények haszna exponenciálisan nő

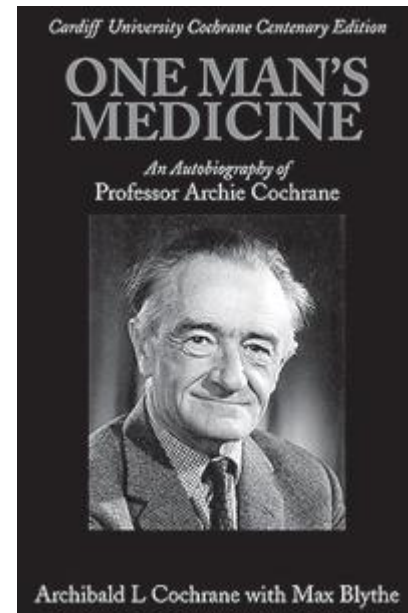

Evidencia $\neq$ bizonyíték

- Nem meggyőző, gyenge evidencia
- Erős meggyőző evidencia
- Evidencia szintek
- Hierarchia

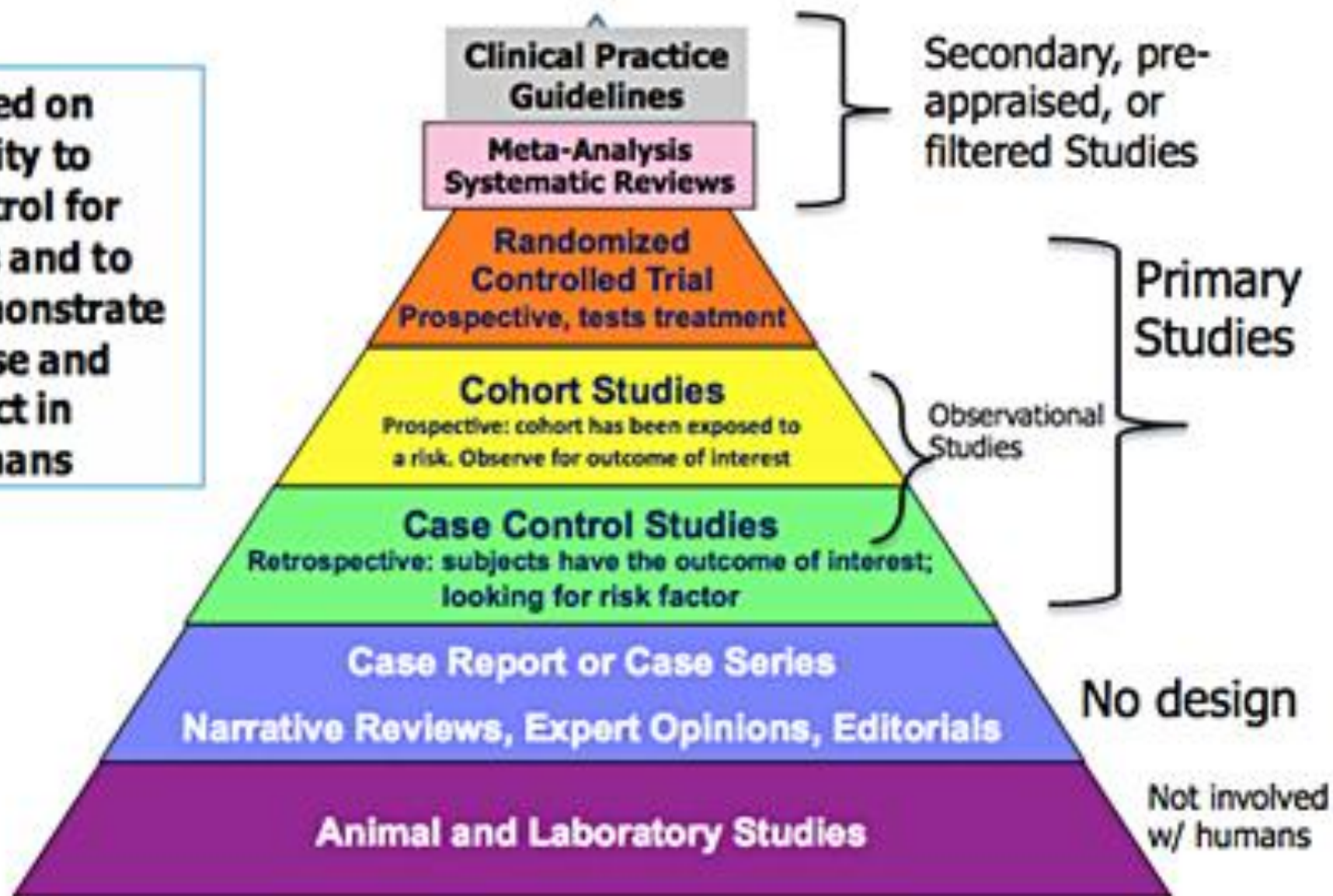
Archie Cochrane elképzeléseinek megfelelően létrejött a randomizált kontrollált tanulmányok gyűjtése és szisztematikus elemzése .

- **Cochrane Library**
- **MEDLINE, Index Medicus, Excerpta Medica, EMBASE Current Contents, Science Citation Index**
- Magyar Orvosi Bibliográfia
- ACP (American College of Physicians)
- Journal Club Evidence Based Medicine York Centre for Reviews and Dissemination Clinical Evidence
- A Cochrane Collaboration Handbook

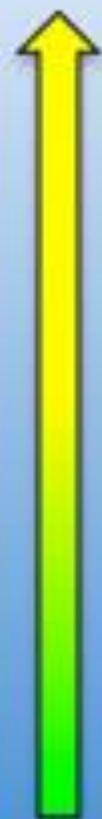
Hierarchy of Research Designs & Levels of Scientific Evidence

Based on ability to control for bias and to demonstrate cause and effect in humans

Strength	Level	Design	Randomization	Control
High	Level 1	Randomized control trial (RCT)	Yes	Yes
		Meta-analysis of RCT with homogeneous results	No	
	Level 2	Prospective comparative study (therapeutic)	No	Yes
		Meta-analysis of Level 2 studies or Level 1 studies with inconsistent results	No	
	Level 3	Retrospective Cohort Study	No	Yes
		Case-control Study	No	Yes
		Meta-analysis of Level 3 studies	No	
	Level 4	Case Series	No	No
Low	Level 5	Case Report	No	No
		Expert Opinion	No	No
		Personal Observation	No	No

establish causality
(bias --)

generate hypotheses
(bias ++)

<i>Research question</i>	<i>Randomised controlled studies</i>	<i>Controlled longitudinal studies</i>	<i>Cross-sectional surveys</i>	<i>Qualitative research</i>
Effectiveness: does it work?, does A work better than B?	+++	+	-	--
Explanation : how does it work, why does it work?	--	-	+	+++
Context: in what circumstances does it work, for whom?	--	-	+	+++
Safety: will it do more good than harm?	+++	+	+	+
Acceptability: will the target group accept the intervention / new method of working?	--	-	+	+++
Prevalence: how often is this intervention / method applied / implemented?	--	--	+++	--
Appropriateness: is this the right intervention / method for this target group?	--	-	+	+++

Értékelés

- interpretációk nélkül az adatok értelmetlenek sőt, maga az adatgyűjtés értelmetlen
- Mély elméleti tudás, tapasztalat, kooperáció

 CARTOONSTOCK.com

“This red line indicates the change in this red line over a period of time.”

Terápiás beavatkozások értékelése

Meaning	Effectiveness	Efficiency
	Doing the right task, completing activities and achieving goals.	Doing things in an optimal way , for example doing it the fastest or in the least expensive way. It could be the wrong thing, but it was done optimally.
Effort	No	Yes
Process	No	Yes
Goal	Yes	Yes
Time	No	Yes

- **Effect, Effectiveness, Efficiency, Efficacy,**
- **Hatásosság, Hatékonyság**

Accuracy versus Precision

Pontosság

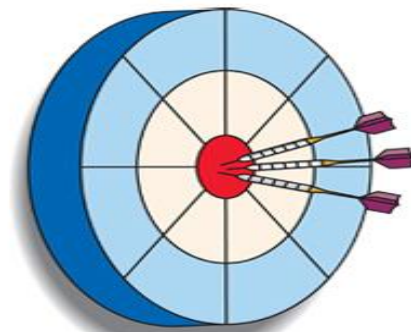
- **Accuracy** = proximity of a measurement to the true value of a quantity.

Hitelesség

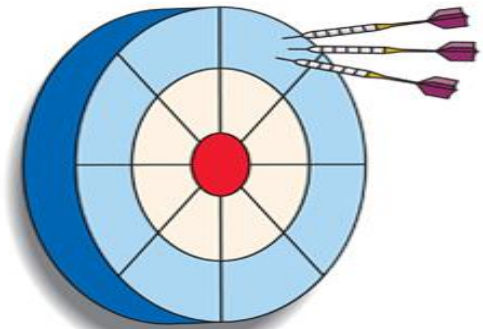
- **Precision** = proximity of several measurements to each other.

Precizitás

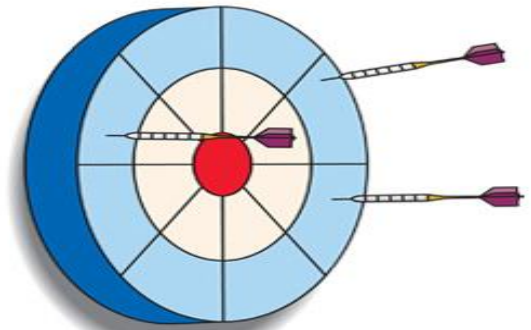
Sacc/kb

Good accuracy
Good precision

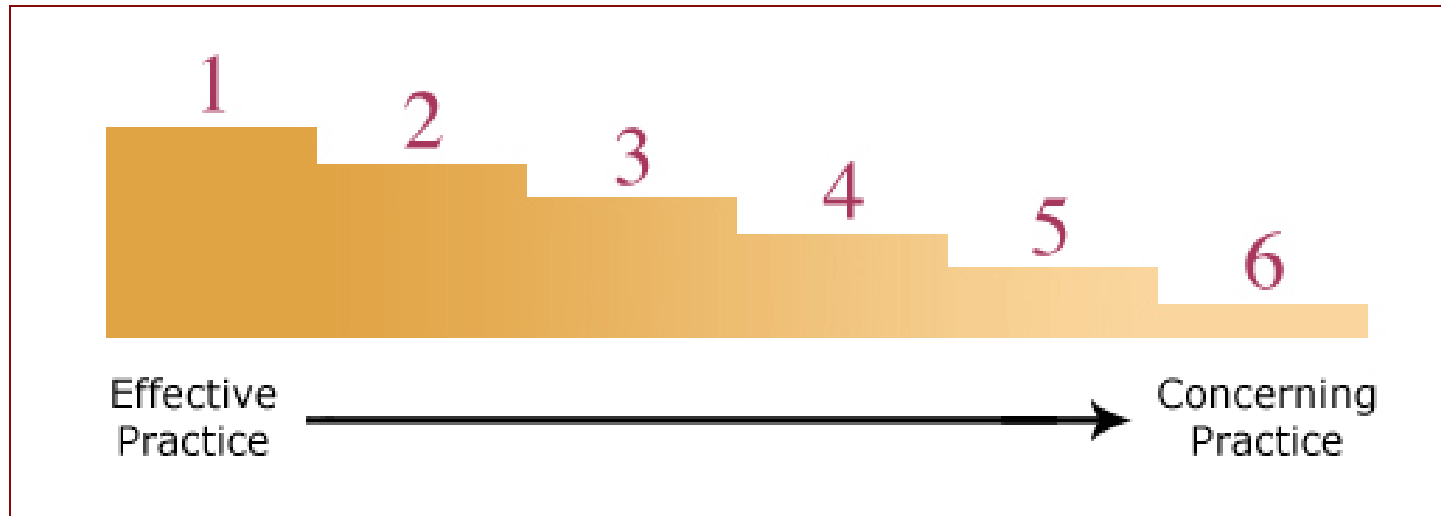

Poor accuracy
Good precision

Poor accuracy
Poor precision

Scientific Rating Scale

Mérések a „mérhetetlen területeken” orvostudomány, terápiák, pszych., rehabilitáció Hatás-vizsgálatok

- **Segítenek a diagnosztikában**
  - Abszolút értékek – normál értékek

- **Segítenek a terápiás hatás felmérésében**
  - Abszolút értékek
  - Relatív értékek, változások, trendek

Mérések az orvostudományban, terápiában, rehabilitációban - jellemzők

- **Nagy variabilitás**
(intra– és interindividuális)
- **Gyakran közvetett, számított értékek**
(indexek pl.)
- **A mérési technika fontossága, megbízhatósága - validálás**
- **$\approx 10 - 20\%$ bizonytalanság elfogadható , statistikában 95% konfidencia intervallum**

Pszicho- szociális mérések

THE TOOTHPASTE PERSONALITY TEST

IMPULSIVE,
LIFE OF THE
PARTY

THRIFTY,
PRONE TO
DEPRESSION

STUBBORN,
SLOW WITTED

ANTISOCIAL,
BAD BREATH

6. Concerning Practice- aggodalmat keltő beavatkozás

- **Negatív hatás**

If multiple outcome studies have been conducted, the overall weight of evidence suggests the intervention has a **negative effect upon clients served**.

és/vagy

- **Károsodásíthat**

- There is a reasonable theoretical, clinical, empirical, or legal basis suggesting that, compared to its likely benefits, the practice constitutes a **risk of harm** to those receiving it.

5. Evidenciák nem támasztják alá a hatást

- ≥ 2 Randomizált kontrollált vizsgálat mutatta ki, hogy a vizsgált terápiás eljárás nem járt a kimeneteli változó javulásával a más terápiás eljáráshoz képest.
- Az evidenciák nem támasztják alá az eljárás hatékonyságát.

$p < 0.05$

4. Elfogadható, feltörekvő eljárás – hatásosság ismeretlen

- Nincs klinikai, vagy empirikus evidencia vagy elméleti alapja mely a mellett szól, hogy az eljárásnak káros következménye vagy kockázata van szemben a vélt haszonnal.
- Van tankönyve, útmutatója, protokollja, mely leírja a módszert és alkalmazását.
- A gyakorlatban elfogadott. Gyerekeken is alkalmazható, a hivatalos szervek, biztosítótársaságok, TB támogatják.
- A gyakorlatnak nincs adekvát tudományos kutatásokkal/vizsgálattal igazolva hatékonysága.

3. Bíztható, ígéretes eljárás

4 szint plusz:

- Legalább 1 kontroll csoportos vizsgálat (nem kezelt, placebo, várólista) mely **a hatékonyságbeli nem inferioritást**, vagy superioritást bizonyítja a bevett gyakorlattal szemben mely vizsgálat ellenőrzött , magas impactú lapban publikált. (Study utilizing some form of control (e.g., untreated group, placebo group, matched wait list) has established the practice's **efficacy** over the placebo, or found it to be comparable to or better than an appropriate comparison practice. The study has been reported in published, peer-reviewed literature.)
- **Kimeneti változók megbízhatóak és validáltak, konzekvensen és hitelesen alkalmazva minden vizsgálati személynél** (Outcome measures must be **reliable and valid**, and administered consistently and accurately across all subjects.)
- Több hatékonysági vizsgálat esetében a vizsgálatok összesített súlya a hatékonyságot támasztja alá. (If multiple outcome studies have been conducted, the overall weight of evidence **supports the efficacy** of the practice).

2. Jól alátámasztott, hatékony gyakorlat

Well Supported-Efficacious Practice

3 szint plusz:

- **Legalább 2 randomizált kontrollált vizsgálat**, kontrollált körülmények között végzett, mely a gyakorlat superioritását igazolja, ellenőrzött helyen publikált, és legalább 1 évig fenntartható a hatás.
- **Randomized controlled trials (RCTs):** At least 2 rigorous RCTs in highly controlled settings (e.g. University laboratory) have found the practice to be superior to an appropriate comparison practice.
  - The RCTs have been reported in published, peer-reviewed literature.
- The practice has been shown to have a **sustained effect** at least one year beyond the end of treatment, with no evidence that the effect is lost after this time.

1. Jól alátámasztott hatékony(erős mértékben elérte a kívánt hatást) gyakorlat

Well supported - Effective Practice

2 szintű követelmények plusz:

- **Több helyen replikálható eredmények** , legalább 2 RCT
- **Multiple Site Replication:** At least 2 rigorous randomized controlled trials (RCTs) in different usual care or practice settings have found the practice to be superior to an appropriate comparison practice.
  - The RCTs have been reported in published, peer-reviewed literature.
  - The practice has been shown to have a **sustained effect** at least one year beyond the end of treatment, with no evidence that the effect is lost after this time.

„ A számoknál világosabban nem szól semmi sem, ha ki tudjuk belőlük olvasni azt, amit mondanak. „

/Korányi Sándor/

**Köszönöm a
figyelmet!**